

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO

7 päivänä tammikuuta 2004 *

Asiassa C-117/01,

jonka Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (Yhdistynyt kuningaskunta) on saattanut EY 234 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

K. B.

vastaan

National Health Service Pensions Agency ja

Secretary of State for Health

ennakkoratkaisun EY 141 artiklan ja miesten ja naisten samapalkkaisuuden periaatteen soveltamista koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 10 päivänä helmikuuta 1975 annetun neuvoston direktiivin 75/117/ETY (EYVL L 45, s. 19) tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti V. Skouris, jaostojen puheenjohtajat C. W. A. Timmermans, J. N. Cunha Rodrigues (esittelevä tuomari) ja A. Rosas, sekä tuomarit D. A. O. Edward, J.-P. Puissechet, F. Macken, N. Colneric ja S. von Bahr,

julkisasiamies: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— K. B., edustajinaan C. Hockney ja L. Cox, QC sekä barrister T. Eicke,

— Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta, asiamiehenään J. E. Collins, avustajanaan N. Paines, QC,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään N. Yerrel,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan K. B:n, edustajinaan L. Cox ja T. Eicke, Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen, asiamiehenään J. E. Collins, avustajanaan N. Paines, ja komission, asiamiehinnään J. Sack ja L. Flynn, 23.4.2002 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 10.6.2003 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 14.12.2000 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 15.3.2001, EY 234 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymyksen EY 141 artiklan ja miesten ja naisten samapalkkaisuuden periaatteen soveltamista koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 10 päivänä helmikuuta 1975 annetun neuvoston direktiivin 75/117/ETY (EYVL L 45, s. 19) tulkinnasta.
- 2 Tämä kysymys on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat yhtäältä National Health Servicen (terveydenhoitopalveluista vastaava kansallinen viranomainen; jäljempänä NHS) eläkejärjestelmään kuuluva K. B. ja toisaalta NHS Pensions Agency (NHS:n eläkejärjestelmästä vastaava laitos) sekä Secretary of State for Health ja joka koskee kieltäytymistä myöntää jälkeen jääneen eläkettä K. B:n transseksuaaliselle kumppanille.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

3 EY 141 artiklassa määrätään seuraavaa:

”1. Jokainen jäsenvaltio huolehtii sen periaatteen noudattamisesta, jonka mukaan miehille ja naisille maksetaan samasta tai samanarvoisesta työstä sama palkka.

2. Tässä artiklassa palkalla tarkoitetaan tavallista perus- tai vähimmäispalkkaa ja muuta korvausta, jonka työntekijä suoraan tai välillisesti saa työnantajaltaan työstä tai tehtävästä rahana tai luontoisetuna.

— —”

4 Direktiivin 75/117/ETY 1 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Perustamissopimuksen 119 artiklan mukaisella miesten ja naisten samapalkkaisuuden periaatteella, jäljempänä ’samapalkkaisuusperiaate’, tarkoitetaan sukupuoleen perustuvan syrjinnän poistamista kaikista samasta tai samanarvoisesta työstä maksettavaan korvaukseen vaikuttavista tekijöistä ja ehdoista.

— —”

5 Edellä mainitun direktiivin 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on poistettava kaikki laeista, asetuksista ja hallinnollisista määräyksistä johtuva samapalkkaisuusperiaatteen vastainen miesten ja naisten välinen syrjintä.”

Kansallinen lainsäädäntö

- 6 Vuoden 1975 Sex Discrimination Actin (sukupuoleen perustuvaa syrjintää koskeva laki; jäljempänä vuoden 1975 laki) 1 ja 2 §:stä seuraa, että määrättyä sukupuolta olevaa henkilöä ei saa välittömästi syrjiä siten, että häntä kohdellaan epäedullisemmalla tavalla kuin vastakkaista sukupuolta olevaa henkilöä kohdellaan tai kohdeltaisiin. Näissä pykälissä kielletään myös välillinen syrjintä, joka määritellään lähtökohtaisesti sellaisten samanlaisten edellytysten tai vaatimusten soveltamiseksi, joilla on suhteettomia ja perusteettomia kielteisiä vaikutuksia määrättyä sukupuolta oleville henkilöille.
- 7 Yhteisöjen tuomioistuimen annettua 30.4.1996 tuomion asiassa C-13/94, P vastaan S (Kok. 1996, s. 2143) Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta antoi vuoden 1999 Sex Discrimination (Gender Reassignment) Regulationsin (vuoden 1999 asetus sukupuolenvaihdokseen liittyvästä sukupuoleen perustuvasta syrjinnästä), jolla muutettiin vuoden 1975 lakia, jotta sen soveltamisalaan kuului työntekijän sukupuolenvaihdokseen perustuva välitön syrjintä.

- 8 Vuoden 1973 Matrimonial Causes Actin (avioliittolaki) 11 §:n c momentin mukaan sellaiset avioliitot ovat mitättömiä, joissa toinen puolisoista ei ole mies ja toinen nainen.
- 9 Vuoden 1963 Birth and Deaths Registration Actin (laki syntyneiden ja kuolleiden rekisteröimisestä) 29 §:n 1 ja 3 momentissa kielletään tekemästä mitään muutoksia syntymätodistuksia sisältävään rekisteriin, lukuun ottamatta kirjoitusvirheen tai aineellisen virheen korjaamista.
- 10 Vuoden 1995 NHS Pension Scheme Regulationsin (NHS:n eläkejärjestelmää koskeva asetus) G7 §:n 1 momentissa säädetään, että mikäli eläkejärjestelmään kuuluva naispuolinen henkilö kuolee kyseisessä säännöksessä esitetyissä olosuhteissa ja tältä jää eloonjäänyt ”leski”, kyseisellä leskellä on lähtökohtaisesti oikeus jälkeen jääneen eläkkeeseen. Käsitettä ”leski” ei ole määritelty. On kuitenkin ilmeistä, että Englannin oikeudessa kyseinen käsite viittaa eläkejärjestelmään kuuluneen henkilön kanssa avioliitossa olleeseen henkilöön.

Pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymykset

- 11 Pääasian kantaja K. B. on nainen, joka on työskennellyt noin 20 vuoden ajan NHS:n palveluksessa muun muassa sairaanhoitajana, ja hän kuuluu NHS Pension Schemeen.
- 12 K. B. on jo useiden vuosien ajan elänyt tunnepohjaisessa suhteessa R:n kanssa ja asunut yhdessä kyseisen henkilön kanssa, joka oli syntynyt ja merkitty

väestörekisteriin naispuolisena henkilönä mutta josta sukupuolenvaihdosleikkauksen jälkeen on tullut mies, vaikkei hän olekaan voinut muuttaa syntymätoimistustaan virallistaakseen tämän muutoksen. Tästä syystä — ja vastoin heidän tahtoaan — K. B. ja R. eivät ole voineet solmia avioliittoa. K. B. on vahvistanut kirjallisesti ja muistuttanut istunnossa, että heidän liittonsa oli siunattu ”kirkollisessa toimituksessa, jonka Englannin piispainkokouksen jäsen on hyväksynyt”, ja että he ovat antaneet toisilleen ”samat lupaukset kuin tavanomainen pari”.

- 13 NHS Pensions Agency on ilmoittanut K. B:lle, että jos hän kuolee ensimmäisenä ja jollei avioliittoa ole solmittu, R. ei voi saada jälkeen jääneen eläkettä, koska kyseisen etuuden voi saada ainoastaan eloonjäänyt puoliso eikä missään Yhdistyneen kuningaskunnan säännöksessä tunnusteta puolison asemaa laillisen avioliiton puuttuessa.

- 14 K. B. saattoi asian Employment Tribunalin (Yhdistynyt kuningaskunta) käsiteltäväksi väittäen, että kansallisilla säännöksillä, joilla rajoitetaan etuuden maksaminen ainoastaan eläkejärjestelmään kuuluneen aviomiehen tai -vaimon leskille, merkitsee EY 141 artiklan ja direktiivin 75/117/ETY vastaista sukupuoleen perustuvaa syrjintää. K. B:n mukaan näissä määräyksissä ja säännöksissä edellytetään, että käsitettä ”leski” tulkitaan tällaisessa asiayhteydessä siten, että se kattaa myös sellaisen parin jälkeenjääneen osapuolen, jolla olisi ollut tämä ominaisuus, jollei hänen sukupuolensa olisi seurausta sukupuolenvaihdosleikkauksesta.

- 15 Sekä Employment Tribunal 16.3.1998 antamallaan tuomiolla että Employment Appeal Tribunal, London (Yhdistynyt kuningaskunta), muutoksenhaun johdosta 19.8.1999 antamallaan tuomiolla, ovat katsoneet, että kyseessä oleva eläkejärjestelmä ei ole syrjivä.

- 16 K. B. on valittanut asiasta Court of Appealiin (England & Wales) (Civil Division), joka päätti keskeyttää asian käsittelyn ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Merkitseekö kieltäytyminen myöntämästä eläkettä transseksuaaliselle (alun perin naispuoliselle), sellaisen naisen kumppanille, joka kuuluu National Health Service Pension Schemeen — jonka mukaan ainoastaan leskellä on oikeus saada huollettavina oleville henkilöille maksettavat etuudet — EY 141 artiklan ja direktiivin 75/117/ETY vastaista sukupuoleen perustuvaa syrjintää?”

Ennakkoratkaisukysymys

Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt huomautukset

- 17 K. B:n mukaan päätös, jolla häneltä evättiin oikeus nimetä R. jälkeen jääneen eläkkeensä edunsaajaksi, on tehty ainoastaan viimeksi mainitun sukupuolenvaihdokseen liittyvien syiden perusteella. Mikäli R. ei olisi vaihtanut sukupuoltaan ja tämä ei olisi avioliiton esteenä, R:llä olisi oikeus jälkeen jääneen eläkkeeseen eloonjääneenä puolisona.
- 18 K. B. väittää, että edellä mainitussa asiassa P vastaan S annettua tuomiota, jonka mukaan yhteisön oikeudessa kielletään kaikki henkilön sukupuolenvaihdokseen perustuva syrjintä, on sovellettava nyt esillä olevaan pääasiaan, koska ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on katsonut, että K. B. ja R. muodostavat heteroseksuaalisen parin, jonka ainoa erityispiirre on se, että toisen kumppanin sukupuoli on seurausta lääketieteellisestä toimenpiteestä. Näin ollen mainittuun pariin sovellettava epäedullinen kohtelu johtuu ainoastaan siitä seikasta, että R:n sukupuoli on vaihtunut, mikä merkitsee EY 141 artiklassa ja direktiivissä 75/117/ETY kiellettyä sukupuoleen perustuvaa välitöntä syrjintää.

- 19 Toissijaisesti K. B. väittää, että transseksuaaleja syrjitään välillisesti edellyttämällä avioliittoa, koska — toisin kuin sellainen heteroseksuaalinen pari, jossa kumpikaan kumppaneista ei ole transseksuaali — sellainen heteroseksuaalinen pari, jossa toisen sukupuoli on vaihtunut, ei voi koskaan täyttää avioliittoa koskevaa edellytystä.
- 20 Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus väittää, että NHS:n työntekijät — olivatpa he miehiä tai naisia —, jotka eivät ole avioliitossa kumppaninsa kanssa, eivät voi saada NHS Pension Schemessä säädettyjä jälkeen jääneen eläke-etuuksia riippumatta siitä, mistä syystä he eivät ole naimisissa. Sillä seikalla ei ole merkitystä, että joku työntekijä ei täytä avioliittoa koskevaa edellytystä, koska hänellä on homoseksuaalinen kumppani — kuten asiassa C-249/96, Grant, tuomio 17.2.1998 (Kok. 1998, s. I-621) — tai koska hänellä on transseksuaalinen kumppani — kuten nyt esillä olevassa asiassa — tai mistä tahansa muusta syystä.
- 21 Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus väittää lisäksi, että yhdistettyjä asioita C-122/99 P ja C-125/99 P, D ja Ruotsi vastaan neuvosto, tuomio 31.5.2001 (Kok. 2001, s. I-4319) voidaan soveltaa nyt esillä olevaan pääasiaan, koska yhteisöjen virkamiehiin sovellettavan henkilöstösäännön riitautettuun säännökseen sisältyy avioliittoa koskeva edellytys, kuten nytkin esillä olevassa asiassa, eikä siinä edellytetä pelkästään määrätynlaista vakiintunutta suhdetta kotitalouslisän myöntämiseksi.
- 22 Komissio katsoo, että ratkaiseva tekijä edellä mainitussa asiassa P vastaan S oli se seikka, että P:n epäedullinen kohtelu oli välittömästi seurausta hänen sukupuolenvaihdoksestaan ja perustui tähän tekijään, sillä P:tä ei olisi irtisanottu, mikäli hän ei olisi vaihtanut sukupuoltaan.

- 23 Nyt esillä olevassa asiassa moititulla epäedullisella kohtelulla on komission mukaan kuitenkin vain etäinen yhteys R:n sukupuolenvaihdokseen ja se johtuu ennemminkin siitä, että kyseinen pari ei voi solmia avioliittoa. Tässä tilanteessa komissio katsoo, että edellä mainittua asiaa P vastaan S ei voida soveltaa nyt esillä olevaan asiaan.
- 24 Komissio esittää myös, että K. B. ei voi tukeutua yhteisön oikeuteen väittämällä, että R:n sukupuolenvaihdoksen ja sen, että R:lle kieltäydyttiin maksamasta jälkeen jääneen eläkettä, välinen epäsuora yhteys riittäisi luokittelemaan mainitun kieltäytymisen sukupuoleen perustuvaksi syrjinnäksi. Ensinnäkin edellä mainitussa asiassa Grant on implisiittisesti myönnetty, että avioliiton määrittäminen on perheoikeuden alaan kuuluva kysymys, joka kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan. Toiseksi Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on toistuvasti katsonut, että avioliiton este, joka perustuu siihen seikkaan, että Yhdistyneessä kuningaskunnassa ei sallita transseksuaalisen henkilön muuttavan syntymätodistustaan, ei ole ristiriidassa Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus) 8, 12 tai 14 artiklan kanssa.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 25 Etuudet sellaisesta eläkejärjestelmästä, josta myönnettävä eläke pääasiallisesti määräytyy asianomaisen henkilön tekemän työn perusteella, liittyvät kyseisen henkilön saamaan palkkaan ja kuuluvat EY 141 artiklan soveltamisalaan (ks. mm. asia C-262/88, Barber, tuomio 17.5.1990, Kok. 1990, s. I-1889, Kok. Ep. X, s. 425, 28 kohta, ja asia C-351/00, Niemi, tuomio 12.9.2002, Kok. 2002, s. I-7007, 40 kohta).
- 26 Yhteisöjen tuomioistuin on myös katsonut, että tällaiseen järjestelmään perustuva lesken eläke kuuluu EY 141 artiklan soveltamisalaan. Se on täsmentänyt tämän osalta, että se seikka, ettei kyseistä eläkettä määritelmänsä mukaan makseta työntekijälle, vaan työntekijän leskelle, ei kumoa tätä tulkintaa, koska tällainen

etuus on etu, jonka perustana on se, että lesken puoliso kuului ammatilliseen eläkejärjestelmään ja eläke kuuluu leskelle hänen puolisonsa ja tämän työnantajan välisen työsuhteen perusteella ja sitä maksetaan leskelle hänen puolisonsa tekemästä työstä (asia C-109/91, Ten Oever, tuomio 6.10.1993, Kok. 1993, s. I-4879, Kok. Ep. XIV, s. I-375, 12 ja 13 kohta, ja asia C-379/99, Menauer, tuomio 9.10.2001, Kok. 2001, s. I-7275, 18 kohta).

- 27 Jälkeen jääneen eläkkeessä, joka maksetaan NHS Pension Schemellä luodun tapaisen ammatillisen sosiaaliturvajärjestelmän puitteissa, on näin ollen kyseessä EY 141 artiklassa ja direktiivissä 75/117/ETY tarkoitettu palkka.
- 28 Päätös tiettyjen etujen myöntämisestä ainoastaan avioliitossa oleville pareille jättäen etuuden ulkopuolelle kaikki ne, jotka asuvat yhdessä ilman avioliittoa, riippuu joko lainsäätäjän tekemästä valinnasta tai tavasta, jolla kansalliset tuomioistuimet tulkitsevat sisäisen lainsäädäntönsä sääntöjä, eivätkä yksityishenkilöt voi vedota mihinkään yhteisön oikeudessa kiellettyyn, sukupuoleen perustuvaan syrjintään (ks. yhteisön lainsäätäjän toimivallan osalta em. asia D ja Ruotsi v. neuvosto, tuomion 37 ja 38 kohta).
- 29 Nyt esillä olevassa asiassa tällaista vaatimusta ei itsessään voida pitää sukupuoleen perustuvana syrjintänä ja näin ollen EY 141 artiklan tai direktiivin 75/117/ETY vastaisena, koska sillä seikalla, onko hakijana mies vai nainen, ei ole mitään merkitystä jälkeen jääneen eläkkeen myöntämisen kannalta.
- 30 Pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa esiintyy kuitenkin erilaista kohtelua, joka saattamatta välittömästi kyseenalaiseksi yhteisön oikeudessa taattua oikeutta, vaikuttaa tuohon oikeuteen vetoamiselle asetettuihin edellytyksiin. Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 74 kohdassa paikkansa

pitävästi korostanut, kyseinen erilainen kohtelu ei kohdistu jälkeen jääneen eläkkeen tunnustamiseen, vaan sen myöntämiselle asetettuun ehdottomaan edellytykseen eli mahdollisuuteen solmia avioliitto.

- 31 Verrattuna heteroseksuaalisiin pareihin, joissa jommankumman kumppanin identiteetti ei ole seurausta sukupuolenvaihdosleikkauksesta ja jotka voivat näin ollen solmia avioliiton ja saada tapauksen mukaan jälkeen jääneen eläkettä, joka kuuluu osana jommankumman kumppanin palkkaan, K. B:n ja R:n kaltainen pari ei voi Yhdistyneessä kuningaskunnassa mitenkään täyttää NHS Pension Schemessä säädetyn kaltaista avioliittoa koskevaa edellytystä jälkeen jääneen eläkkeen saamiseksi.
- 32 Tämä mahdollisuus johtuu siitä seikasta, että ensinnäkin vuoden 1973 avioliittolain mukaan kaikki sellaiset avioliitot ovat mitättömiä, joissa toinen puolisoista ei ole mies ja toinen nainen, ja siitä, että henkilön sukupuolena pidetään syntymätodistuksessa mainittua sukupuolta, ja lopuksi siitä, että syntyneiden ja kuolleiden rekisteröimisestä annetussa laissa kielletään tekemästä mitään muutoksia syntymätodistuksia sisältävään rekisteriin, lukuun ottamatta kirjoitusvirheen tai aineellisen virheen korjaamista.
- 33 On muistettava, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on katsonut, että Euroopan ihmisoikeussopimuksen 12 artiklassa tarkoitettua oikeutta avioliittoon loukataan sillä, että transseksuaalinen henkilö ei voi solmia avioliittoa sitä sukupuolta olevan henkilön kanssa, jota hän oli ennen sukupuolenvaihdosleikkaustaan, tämän johtuessa siitä, että henkilöt ovat siviilisäädyltään samaa sukupuolta, sillä Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädännössä ei anneta mahdollisuutta tunnustaa oikeudellisesti transseksuaalisen henkilön uutta sukupuolta (ks. asia Christine Goodwin v. Yhdistynyt kuningaskunta, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 11.7.2002, 97–104 kohta, ja asia I v. Yhdistynyt kuningaskunta, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 11.7.2002, 77–84 kohta, tuomioita ei ole vielä julkaistu *Recueil des arrêts et décisionsissa*).

- 34 Pääasiassa kyseessä olevan kaltaista lainsäädäntöä, jolla estetään K. B:n ja R:n kaltaista paria Euroopan ihmisoikeussopimuksen vastaisesti täyttämästä avioliittoa koskevaa edellytystä, jota vaaditaan, jotta yksi kumppaneista saisi sellaisen korvauksen, joka kuuluu osana toisen kumppanin palkkaan, on pidettävä lähtökohtaisesti EY 141 artiklan edellytysten vastaisena.
- 35 Koska jäsenvaltioiden tehtävänä on määrittää edellytykset, joiden mukaisesti R:n kaltaisessa tilanteessa olevan henkilön sukupuolenvaihdos tunnustetaan oikeudellisesti — minkä Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on hyväksynyt (em. asia Goodwin, tuomion 103 kohta) — kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on tarkastaa, voiko pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa K. B:n asemassa oleva henkilö vedota EY 141 artiklaan ollakseen oikeutettu siihen, että hänen kumppaninsa saa jälkeen jääneen eläkettä.
- 36 Edellä esitetyillä perusteilla on todettava, että lainsäädäntö, jolla estetään K. B:n ja R:n kaltaista paria Euroopan ihmisoikeussopimuksen vastaisesti täyttämästä avioliittoa koskevaa edellytystä, jota vaaditaan, jotta yksi kumppaneista saisi sellaisen korvauksen, joka kuuluu osana toisen kumppanin palkkaan, on lähtökohtaisesti vastoin EY 141 artiklaa. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on tarkastaa, voiko pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa K. B:n asemassa oleva henkilö vedota EY 141 artiklaan ollakseen oikeutettu siihen, että hänen kumppaninsa saa jälkeen jääneen eläkettä.

Oikeudenkäyntikulut

- 37 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukselle ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Court of Appealin (England & Wales) (Civil Division) 14.12.2000 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

Lainsäädäntö, jolla estetään K. B:n ja R:n kaltaista paria Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleis-sopimuksen vastaisesti täyttämästä avioliittoa koskevaa edellytystä, jota vaaditaan, jotta yksi kumppaneista saisi sellaisen korvauksen, joka kuuluu osana toisen kumppanin palkkaan, on lähtökohtaisesti vastoin EY 141 artiklaa. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on tarkastaa, voiko pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa K. B:n asemassa oleva henkilö vedota EY 141 artiklaan ollakseen oikeutettu siihen, että hänen kumppaninsa saa jälkeen jääneen eläkettä.

Skouris

Timmermans

Cunha Rodrigues

Rosas

Edward

Puissochet

Macken

Colneric

von Bahr

Julistettiin Luxemburgissa 7 päivänä tammikuuta 2004.

R. Grass

V. Skouris

kirjaaja

presidentti

